



LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2018. gada 10. oktobrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 146/2018),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 85. panta otro daļu, ciktāl tā neparedz, ka biedrības pārstāvību noformē vienīgi ar notariāli apliecinātu pilnvaru vai dokumentiem, kas apliecina amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt biedrību, ja lietā viena no pusēm ir biedrība, bet otra – fiziskā persona, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam.

2. Civilprocesa likuma 85. panta otrā daļa noteic: „Juridisko personu pārstāvību noformē ar rakstveida pilnvaru vai dokumentiem, kas apliecina amatpersonas tiesības bez īpaša pilnvarojuma pārstāvēt juridisko personu.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;

4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir atbildētājs civillietā biedrības prasībā par parāda piedziņu. Prasītājas kā juridiskās personas pārstāvība civilprocesā neesot bijusi noformēta ar notariāli apliecinātu pilnvaru, jo Civilprocesa likuma 85. panta otrā daļa to neparedz. Prasību biedrības vārdā esot cēlušas un lietu tiesā vedušas personas, kas likumā noteiktā kārtībā neesot tam bijušas pilnvarotas. Uz šo apstākli Pieteikuma iesniedzējs norādījis arī kasācijas sūdzībā. Tomēr Augstākās tiesas Civillietu departaments atteicies ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma aizskar viņam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu. Ievērojot to, ka saskaņā ar Civilprocesa likuma 85. panta pirmo daļu fiziskās personas pārstāvību noformē ar notariāli apliecinātu pilnvaru, apstrīdētā norma neatbilstot arī Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu pieteikumu var iesniegt tikai tad, ja ir izmantotas visas iespējas aizstāvēt aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas aizskartās tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmo teikumu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai ir skaitāms no (datums), kad Augstākās tiesas Civillietu departaments pieņēma lēmumu par atteikšanos ierosināt kasācijas tiesvedību lietā (numurs). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2018. gada 19. septembrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai. Par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē atzīstama juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiskā spēka tiesību normai.

7.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 91. pants garantē vienotas tiesiskās kārtības pastāvēšanu un likuma aptverošu ietekmi uz visām personām Latvijā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9.1. punktu*). Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertais vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos apstākļos, ja tai ir objektīvs un saprātīgs pamats (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2005. gada 13. maija sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 secinājumu daļas 13. punktu*).

Lai izvērtētu kādas normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, nepieciešams noskaidrot, pirmkārt, vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; otrkārt, vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi; treškārt, vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*). Savukārt, lai izvērtētu atšķirīgās attieksmes atbilstību samērīguma principam, jānoskaidro, vai likumdevēja lietotie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar citiem, personas tiesības un likumiskās intereses mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; vai likumdevēja rīcība ir atbilstoša, t.i., vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par personas tiesībām un

likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2014. gada 13. jūnija sprieduma lietā Nr. 2014-02-01 14. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts, kuras personu grupas varētu atrasties vienādos un salīdzināmos apstākļos, – fiziskās un juridiskās personas civilprocesā, kā arī tas, ka apstrīdētā norma rada atšķirīgu attieksmi pret tām. Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ atšķirīgai attieksmei nav objektīvs un saprātīgs pamats. Pieteikuma iesniedzējs vienīgi vispārīgi norāda, ka atšķirīgai attieksmei nav leģitīma mērķa. Tomēr šādu norādi nevar atzīt par pieteikuma juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē.

Līdz ar to pieteikums šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

7.2. Pieteikuma iesniedzējs arī uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo valsts nav nodrošinājusi tiesisko noteiktību attiecībā uz juridisko personu pārstāvību civilprocesā.

Lai izvērtētu, vai tiesību norma atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, Satversmes tiesa noskaidro: vai attiecīgais pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai šim ierobežojumam ir leģitīms mērķis un vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr. 2009-93-01 12. punktu*). Savukārt attiecībā uz pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, pieteikumu iesniedzējam jānorāda, pirmkārt, vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, proti, vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; otrkārt, vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; treškārt, vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-31-01 15. punktu*).

Pieteikumā ir citētas tiesību normas un tiesību doktrīnā izteiktās atziņas. Pieteikumā pausts uzskats, ka tiesa nenoskaidro un nepārbauda to personu identitāti, kuras pilnvarā norādītas kā biedrības pārstāvji, kā arī nenoskaidro katra biedrības valdes locekļa gribu dot pilnvarojumu pārstāvim. Tomēr pieteikumā nav sniegts šāda uzskata juridiskais pamatojums. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja ieskatā valsts nav veikusi pasākumus, lai nodrošinātu tiesisko noteiktību civilprocesā attiecībā uz juridisko personu pārstāvību. Tomēr pieteikumā nav pamatots tas, ka valstij no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izriet pienākums noteikt, lai arī juridiskās personas pārstāvība civilprocesā tiek noformēta ar notariāli apliecinātu pilnvaru.

Pieteikumā arī norādīts, ka Civilprocesa likuma 85. panta otrā daļa liedz pusei, kura ir fiziskā persona, procesuālās tiesības uz to, ka kompetenta iestāde pārbauda otras puses –

juridiskās personas – pārstāvju pilnvarojumu, un tam neesot leģitīmā mērķa. Tomēr pieteikumā nav sniegts šādas norādes juridiskais pamatojums.

No pieteikumā ietvertā izriet, ka pēc būtības Pieteikuma iesniedzējs apstrīd Civilprocesa likuma 85. panta otrās daļas piemērošanu konkrētā lietā. Tomēr Satversmes tiesai likumā nav noteikta kompetence vērtēt, vai tiesa tiesību normas attiecībā uz iesniedzēju piemērojušas pareizi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 13. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-15-01 7. punktu*).

Līdz ar to pieteikums arī šajā prasījuma daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 146/2018).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš